

Magazine on *Low External Input Sustainable Agriculture*
Compilation of selected translated articles into *Kannada*

ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಕರಗಳ ಮಿತ ಬಳಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಕುರಿತ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್.
ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಆಯ್ದ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ

 LEIS
INDIA

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ
ವಿಶೇಷ ಕನ್ನಡ ಸಂಚಿಕೆ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ

ವಿಶೇಷ ಕನ್ನಡ ಸಂಚಿಕೆ

ಡಿಸೆಂಬರ್ 2016, ಸಂಚಿಕೆ 4

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯು 'ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ' ಅಂಗ್ಲ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಆಯ್ದು ಲೇಖನಗಳ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ವಿಳಾಸ: ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ
ನಂ.204, 100 ಫ್ಲೀಟ್ ರಿಂಗ್‌ರೋಡ್
ಮೂರನೇ ಫ್ಲೇಸ್
ಬನಶಂಕರಿ ಎರಡನೇ ಬ್ಲಾಕ್
ಮೂರನೇ ಸ್ಟೇಜ್
ಬೆಂಗಳೂರು 560085
ದೂರವಾಣಿ+91-080-26699512/ 26699522
ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ +91-080-26699410
ಈಮೈಲ್: leisaindia@yahoo.co.in

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ
'ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ' ಅಂಗ್ಲ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು
ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಇಳಿಯ (ILEIA)
ಸಂಸ್ಥೆ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ತ್ರೈಮಾಸಿಕವಾಗಿ
ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಂಡಳಿ
ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕ : ಕೆ.ವಿ.ಎಸ್.ಪ್ರಸಾದ್
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕ : ಟಿ.ಎಂ.ರಾಧ
ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ

ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮ, ಬೆಂಗಳೂರು
ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದಗಳ ಸಮನ್ವಯ
ಪೂರ್ಣಿಮಾ

ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ
ರುಕ್ಮಿಣಿ ಜಿ.ಜಿ.

ಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ
ಬೇಳೂರು ಸುದರ್ಶನ

ಮುದ್ರಣ
ಸ್ಟಾರ್ ಪ್ರಿಂಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು
ಮುಖಪುಟ ಚಿತ್ರ

ತನ್ನ ಭತ್ತದ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ
ಗಳಿಗೆ ಹುಲುಕೊಪ್ಪ ಗ್ರಾಮದ
ಮುರುಗೇಶ್ ಥಡ್‌ಮರ
ಚಿತ್ರ ಸೌಜನ್ಯ: ಎ.ಎಂ.ಇ.ಎಫ್.

ಲೀಸಾ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್

ವಿವಿಧ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕನ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಆಫ್ರಿಕನ್
ಮತ್ತು ಬ್ರೆಜಿಲಿಯನ್ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್

ಇತರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಹಿಂದಿ, ಒರಿಯಾ, ಮರಾಠಿ, ಪಂಜಾಬಿ, ತಮಿಳು
ಮತ್ತು ತೆಲುಗು

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ
ರೀತಿಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು
ಸರಿಯಾಗಿ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ,
ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿರುವ
ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಲೇಖಕರೇ ಜವಾಬ್ದಾರರು.
ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ಮಾಡಿ
ಇತರ ಓದುಗರಿಗೆ ಹಂಚಲು ಸಂಪಾದಕೀಯ
ಮಂಡಳಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದೆ.

ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಎ.ಎಂ.ಇ.
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತ.

ಪ್ರಿಯ ಓದುಗರೇ,

ಮನೆಯ ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರ
ಅಧಿಕಾರಯುತಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಹೇಳುವ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಡಲು ನಮಗೆ
ಸಂತಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಳೆ ಆಧಾರಿತ ಹೊಲಗಳು ಕಡಿಮೆ ಇಳುವರಿದಾಯಕ; ಅಲ್ಲದೆ ಭೂ ಸವಕಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತವೆ. ದಕ್ಷಿಣ
ಭಾರತದ ಜನಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ವಯಲಗಮ್‌ಗಳು ಇಂಥ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೆರೆ ಹೂಳಿನಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿವೆ.
ಇದರಿಂದ ಕೇವಲ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯು ಹೆಚ್ಚಿದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಕೆರೆಗಳ ನೀರು ಧಾರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ
ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ರೈತರು ಮತ್ತು ರೈತ ತಜ್ಞರೇ ಇರುವ ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ ಎಂಬ ಸಂಘಟನೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ರೈತರ
ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಮಾರುತ್ತಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೃದ್ಧಿ
ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸದ ಮೂಲಕ ಅಧಿಕಾರಯುತಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ಅವರು ಬಡತನದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಬದುಕು
ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇರಳದ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ತಮ್ಮ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಹ್ಯ ಒಳಸುರಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ
ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅವರು ಕೃಷಿ-ಪಾರಿಸರಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಮನೆಗಳ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು
ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಮ್ಮ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು. ನಿಮ್ಮ ನಿರಂತರ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ನಾವು
ಕಾತರರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಕೃಷಿ ಮಿತ್ರರು ಓದಬೇಕು ಎಂದು ನೀವು ಬಯಸಿದರೆ,
ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಂಚೆ ವಿಳಾಸವನ್ನು ನಮಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಿ. ಅವರಿಗೆ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಲು ನಮಗೆ
ಸಂತಸವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮಗೆ ಹೊಸ ವರ್ಷದ ಶುಭಾಶಯಗಳು!

- ಸಂಪಾದಕರು

ಅಲೆಸಾ LEISA

www.leisaindia.org

ಲೀಸಾ (LEISA)ವು ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಕರಗಳ ಮಿತ ಬಳಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಯ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಇದು ಪಾರಿಸರಿಕವಾಗಿ
ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ವರಮಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ರೈತರಿಗೆ
ಇರುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು
ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಹಿತ ಬಳಕೆಯ - ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಒಳಸುರಿಗಳ ಸುರಕ್ಷಿತ
ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಬಳಕೆಯ - ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಇದು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಮೌಲ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು
ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ
ರೈತರನ್ನು ಸಬಲರನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ
ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಂದಿಸುವ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ
ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಭಾಗೇದಾರಿ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ದೇಸಿ ಮತ್ತು
ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಿಳಿತಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಕುರಿತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ
ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಜಿಸಲು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಯಸುತ್ತದೆ. ಲೀಸಾವು ಒಂದು
ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ; ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಸಂದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಎ ಎಂ ಇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

www.amefound.org

ಎ ಎಂ ಇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಬೇಸಾಯದ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ, ಕೃಷಿಕರ ಅವಿವನ್ನು
ಸಿರಿವಂತಗೊಳಿಸುವ, ಅಭ್ಯುದಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ
ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಅರೆ ಒಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಪಾರಿಸರಿಕ
ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವಿಶ್ವಸ್ತರು

ಚೇರ್ಮನ್ : ಶ್ರೀ ಚಿರಂಜೀವಿ ಸಿಂಗ್, ಐ.ಎ.ಎಸ್. (ನಿ.)

ಖಜಾಂಚಿ : ಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಶಿವರಾಂ

ಸದಸ್ಯರು : ಡಾ.ವಿಠಲ ರಾಜನ್, ಡಾ.ಎಂ.ಮಹಾದೇವಪ್ಪ, ಡಾ.ಎನ್.ಜಿ.ಹೆಗಡೆ, ಡಾ.ಟಿ.ಎಂ. ತ್ಯಾಗರಾಜನ್,
ಪ್ರೊ.ವಿ.ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ, ಡಾ.ಎ.ರಾಜಣ್ಣ, ಡಾ.ವೆಂಕಟೇಶ್ ತಗತ್, ಡಾ.ಸಿತಾ ಪ್ರೇಮಚಂದರ್

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು: ಶ್ರೀ ಕೆ.ವಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದ್

ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ MISEREOR

www.misereor.org

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಟನೆ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್‌ನ್ನು ಜರ್ಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಬಿಶಪ್‌ರು ಇಸ್ರೆಲ್ 1958ರಲ್ಲಿ
ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಕಳೆದ 50 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ಆಫ್ರಿಕ, ಏಷಿಯಾ, ಹಾಗೂ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕಾಗಳಲ್ಲಿ
ಬಡತನದ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ವಚನಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮ, ಪರಂಪರೆ ಅಥವಾ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ
ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಯಾವುದೇ ಮಾನವ ಜೀವಿಗೂ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್‌ನ ಸಹಕಾರ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಬಡವರು ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲರಹಿತರು ನಡೆಸುವ ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್
ಬೆಂಬಲ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಪಾಲುದಾರರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.
ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಚರ್ಚೆ-ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು
ಮತ್ತು ಸಂತೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು
ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಪಾಲುದಾರರು ಸಹಾಯಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ
ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ತನ್ನ ಪಾಲುದಾರರೊಡಗೂಡಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ
ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಣ್ಣಿನ ಮರುಪೂರಣ

■ ಎನ್.ವೆಂಕಟೇಶನ್

ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಮಣ್ಣು ಬೇಗನೆ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸವಕಳಿಯಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಹೊಳೆ ಹಾಕಿದಾಗ, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸುವ ನೀರಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ವಯಲಗಮ್, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದು ಇದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ತೋರಿಸಿದೆ.

4

ತೋಟದಿಂದ ಪ್ಲೇಟಿಗೆ : ಸಹಜ ಆರ್ಗಾನಿಕ್ಸ್ ಒಂದು ಉಪಕ್ರಮ

■ ಜಿ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಸಾದ್ ಮತ್ತು ಬಿ ಸೋಮೇಶ್

ರೈತರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟ. ರೈತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ-ನಗರವನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಂಡಿ. ತೋಟದಿಂದ ತಾಜಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ರೈತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ, ರೈತರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ತಜ್ಞರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಒಂದು ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿ ರೈತರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ನಡುವೆ ಸೇತುವೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

6

ಮುಂಚೂಣಿಯ ನಾಯಕತ್ವ : ಅಲ್ಲ ನಾರಾಯಣಮ್ಮ ಪ್ರಕರಣ

■ ರಂಚಿತ ಕುಮಾರನ್ ಮತ್ತು ಸಿವಾ ಕೃಷ್ಣ ಬಾಬು

ಮಹಿಳೆಯರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸಬಲವಾದಲ್ಲಿ, ಧನಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲು ಅವರು ಸಶಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿದೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ ಅಲ್ಲ ನಾರಾಯಣಮ್ಮ ಕಥೆ.

8

ಸಮುದಾಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮೂಲಕ ಆಹಾರ ಅಭದ್ರತೆಗೆ ಸವಾಲು

■ ಟಿ ಕೆ ಒಮನ

ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸ ಬೆಳೆಸಿ, ಅವರನ್ನು ಸಬಲಗೊಳಿಸಿ, ಅವಶ್ಯ ನೆರವು ನೀಡಿ ಅವರಲ್ಲಿನ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಮರುಬಳಕೆ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವುದು, ಇವು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಹೊರತಂದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು.

10

ಪ್ಲಾಂಟ್ ಹೆಲ್ತ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್: ರೈತರಿಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆ

■ ತೀತೆ ಫರ್ನಾನಾ

ಕರಾವಳಿ ತೀರದ ರೈತರಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಪ್ಲಾಂಟ್ ಹೆಲ್ತ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ಭತ್ತ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಯೋಗದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇದಾಗಿದೆ. ರೈತರಿಗೆ ಫಲಾನುಭವ ದೊರೆಯುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಪ್ಲಾಂಟ್ ಹೆಲ್ತ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ನ ಯೋಜನೆಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೇಡಿಕೆ ಬರಲಿದೆ.

13

ಸಣ್ಣ ಉತ್ಪಾದಕರನ್ನು ಪಟ್ಟಣದ ಗ್ರಾಹಕರ ಜೊತೆ ಬೆಸೆವ ಸಾವಯವ ಸಂತೆಗಳು

■ ಬಿ.ಎನ್. ವಿಶ್ವನಾಥ್

15

ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು: ಗ್ರಾಹಕರ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರ ಪಾಲನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು

■ ಪಿ. ನಂದೀಶ, ಆರ್. ರಾಜೀವ್ ಮತ್ತು ಆರ್.ಎಸ್. ಹಾಪರ್

ಮುಕ್ತರಾದ ರೈತರು ಗ್ರಾಹಕರ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಪಾಲನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ರೈತರೇ ಸ್ವತಃ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು. ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಾಗುವ ಶೋಷಣೆ, ಹೊಸ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಶೋಧನೆ, ಸಕಾಲಿಕ ಸಾಲ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಒಳಹರಿವು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಬದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಲಾಭವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

17

ಮಣ್ಣಿನ ಮರುಪೂರಣ

ಕೆರೆಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಹೂಳು (ಚಿತ್ರ: ಎನ್.ವೆಂಕಟೇಶನ್)

■ ಎನ್.ವೆಂಕಟೇಶನ್

ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಮಣ್ಣು ಬೇಗನೆ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸವಕಳಿಯಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಹೂಳು ಹಾಕಿದಾಗ, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸುವ ನೀರಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ವಯಲಗಮ್ಸ್, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದು ಇದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ತೋರಿಸಿದೆ.

ತಮಿಳುನಾಡು 40,000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನೀರಾವರಿ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಆ ಪೈಕಿ ಶೇ.80ರಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ಕೆರೆಗಳಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು 40 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರುಣಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಂಗಾರಿನ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ನೀರು ಶೇಖರಿಸಲು ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕಡಿಮೆ ಜಲಮೂಲಗಳಿಂದಾಗಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶೇ.60ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಮಳೆಯೇ ಆಧಾರ.

ಈ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ, ಕೆರೆಗಳ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಭಾರಿ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ, ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲ್ಮೈ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಜೊತೆ ಸಾಗಿ, ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಳಾಗಿ ಶೇಖರಗೊಂಡು, ಕೆರೆ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ, ಕೆರೆ ಹೂಳನ್ನು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ರೈತರಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿ. ಇದು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶಗಳಿಂದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಮಣ್ಣಿನ ತೇವಾಂಶ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಹಲವು ದಶಕಗಳಿಂದ, ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಕೃಷಿ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆ, ಹೆಚ್ಚು ವೆಚ್ಚ, ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಹೇರಲಾಗಿರುವ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೆರೆ ಹೂಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಕ್ರಮೇಣ ಕಾಣೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ವಯಲಗಮ್ಸ್- ಜನರ ಒಂದು ಉಪಕ್ರಮ

ಡಿಎಚ್‌ಎಎನ್ ಫೌಂಡೇಶನ್, ವಯಲಗಮ್ಸ್ ಮೂಲಕ ಕೆರೆಗಳ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. 'ವಯಲಗಮ್ಸ್' ಜನತಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ಉತ್ತೇಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ವಯಲಗಮ್ಸ್‌ಗೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಪದ್ಧತಿಗಳಿದ್ದು, ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ , ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬ್ಲಾಕ್ (ತಾಲೂಕು) ನಲ್ಲೂ 3 ರಿಂದ 5 ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ, 15-20 ವಯಲಗಮ್‌ಗಳನ್ನು ಒಂದು ಜಲಮೂಲದ ಬಳಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇವು 350 ರಿಂದ 500 ರೈತರನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬ ವಯಲಗಮ್ ಸಮುದಾಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಈ ಸದಸ್ಯರನ್ನು 25 ರಿಂದ 30 ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ಅವರು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಸೇರಿ ಉಳಿತಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಲದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ನಂತರ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದರಿಂದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತೂಗಿಸಬಹುದು.

ಮೊದಲ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರೋಡೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒತ್ತು; ನಂತರದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಉಳಿತಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಲದ ಮೂಲಕ ಹಣಕಾಸು ಕ್ರೋಡೀಕರಣ, ನಂತರದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಅಂತರ-ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಡುವುದು - ಹೀಗೆ ಇದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಅದರಂತೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಡೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಅಥವಾ ಇತರೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಜೊತೆ ಧಾನ್ ಜೋಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೆರೆ ಹೂಳು ಉಪಯೋಗಿಸು- ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಮೌಲ್ಯ

2008-2009 ಮತ್ತು 2009-2010ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶ ಧಾರಕಗಳೊಂದಿಗೆ (ತೋಟದ ಗೊಬ್ಬರ ಜುಂಗು) ಕೆರೆ ಹೂಳು ಬಳಸುವುದರ ಕುರಿತು ಧಾನ್ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿತು. ಎರಡು ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾದ ಈ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆ, ರೈತರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಶೋಧನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಎಫ್‌ಪಿಎಆರ್‌ಪಿ) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೆರವು ನೀಡಿತು.

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮದುರೈ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ತೂರು ಮತ್ತು ನಲ್ಲೊಂಡಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮೂವತ್ತು ರೈತರ 30 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಒಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ 20, ಪೂರಕ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಇರುವ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದ 10 ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಘಟಕದ ವೆಚ್ಚವಾದ 14,000 ರೂ.ಗಳನ್ನು ರೈತರು ಕೂಡಿಸಿ ತೂಗಿಸಿದರು.

ಎಫ್‌ಪಿಎಆರ್‌ಪಿ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳು ಒಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ.15ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ.25ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಇಳುವರಿಯ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ತೋರಿದವು. ಇದರಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತಗೊಂಡ ಮದುರೈ, ಶಿವಗಂಗೈ, ರಾಮನಾಡ್, ಥೇನಿ, ತಿರುವಳ್ಳೂರ್, ಕಾಂಚಿಪುರಂ, ಚಿತ್ತೂರು ಮತ್ತು ನಲ್ಲೊಂಡಾ ರೈತರು, ತಮ್ಮ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಹೂಳು ಬಳಸಲು ಸಾಲ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ನಬಾರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಅಂಭೈಲಾ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ ಆನ್ ನ್ಯಾಚುರಲ್ ರಿಸೋರ್ಸಸ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ (ಯುಪಿಎನ್‌ಆರ್‌ಎಂ) ಮೂಲಕ 275 ರೈತರಿಗೆ 228 ಎಕರೆ ಜಮೀನಿಗೆ ಕೆರೆ ಹೂಳು ತಂದು ಬಳಸಲು 40 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ರೈತರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಹೂಳು ಬಳಸಲು ಅನುವು

ಕೆರೆ ಹೂಳು ಬಳಸಲು ಯಾವಾಗ ರೈತರಿಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ಅವರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಸ್ಪಂದನೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು

ಕೇಂದ್ರ ಒಣಭೂಮಿ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಥೆ (ಸಿಆರ್‌ಐಡಿಎ, ಹೈದರಾಬಾದ್) ತೆಲಂಗಾಣದ ನಲ್ಲಬೆಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರೇಗೊಂಡ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ, ಮೊದಲ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆ, ನಂತರದ ಮೂರು ವರ್ಷ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿ, ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬಯಲಾದ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ, ಕೆರೆ ಹೂಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರಿಂದ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ 4-7 ದಿನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ; ಗಿಡಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಮತ್ತು ಗಿಡಗಳ ಎತ್ತರ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಇಳುವರಿ ಅಧಿಕಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ (ಜೋಳ 700 ಕೆಜಿ/ಹೆ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ 1000 ಕೆಜಿ/ಹೆ), ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ 2500 ರಿಂದ 3750 ರೂ.ವರೆಗೆ ಉಳಿತಾಯವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಹಲವು ನೀರಾವರಿ ಕೆರೆಗಳ ಕುರಿತು ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ, ಕೆರೆ ಹೂಳಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಗಿಡ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶಗಳಿದ್ದು, ಅದು ಜಮೀನನ್ನು ಫಲವತ್ತುಗೊಳಿಸಿ, ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಟೇಬಲ್ 1: ಕರ್ನಾಟಕದ ರೈತರ ಕೆರೆ ಹೂಳು ಬಳಕೆ

ತಾಲೂಕು	ಕೆರೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಹೂಳು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಪ್ರಮಾಣ (ಹ್ಯಾಮಿಲಿ)	ಹೂಳು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶ (ಹೆ)	ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದುದಕ್ಕಿಂತ ರೈತರು
ಯಾದಗೀರ್	7	19388	1081	587
ಗುರುಮಿರ್ಕಲ್	4	13324	882	342
ಒಟ್ಟು	11	32712	1963	929

ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಕೆರೆ ಹೂಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲು ಅವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮಿತಿಗಳಿದ್ದವು. ಕೆರೆ ಹೂಳಿನ ಮರುಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದ್ದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, 2009-11ರವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸರ್ ದೊರಾಬ್ಜಿ ಟಾಟಾ ಟ್ರಸ್ಟ್ (ಎಸ್‌ಡಿಟಿಟಿ) ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಎಲ್ಲ ಹೂಳನ್ನು (ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ದಡ ಕಟ್ಟಲು ಬಿಟ್ಟು) ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರೈತರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಒಂಬೈನೂರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ರೈತರು 1963 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೂಳು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ

ಸ್ಥಳೀಯ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ತಕರಾರು ತೆಗೆದಿದ್ದರಿಂದ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ರೈತರು ಹತ್ತಿರದ ಕೆರೆಗಳಿಂದ ಹೂಳು ಸಾಗಿಸಲು ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿದ ನಂತರವೂ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಧಾನ್ ಫೌಂಡೇಶನ್ ನೆರವು ಪಡೆದು, ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಳು ಎತ್ತಬಾರದೆಂಬ ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡಿತು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ರೈತರು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಹೂಳನ್ನೆತ್ತಲು ಮತ್ತು ಹೂಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜಮೀನಿಗೆ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

■ N Venkatesan
Programme leader
DHAN Vayalagam (Tank) Foundation
1A, Vaidyanathapuram East Cross Kenneth Road
Near 7th Day Adventists school
Madurai-625016, Tamil Nadu
E-mail: n.venkatesan@dhan.org

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 17, ಸಂಚಿಕೆ 1, ಮಾರ್ಚ್ 2015

ತೋಟದಿಂದ ಪೇಟೆಗೆ ಸಹಜ ಆರ್ಗಾನಿಕ್‌ನ ಒಂದು ಉಪಕ್ರಮ

■ ಜಿ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಸಾದ್ ಮತ್ತು ಬಿ ಸೋಮೇಶ್

ಜೋಳದ ವೈವಿಧ್ಯದ ಸಂಭ್ರಮ (ಚಿತ್ರ: ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ)

ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ, ಅಂದರೆ ಸಮೃದ್ಧ ನಿಸರ್ಗ. ಅದು ದೇಶೀಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು, ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರೈತರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಮೊದಲು, ವಿಚಾರ, ಬೀಜಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ರೈತರೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಸಂಘಟನೆ ಇದು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಉದ್ದೇಶ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ, ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ 'ಸಹಜ ಆರ್ಗಾನಿಕ್' ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಜಾಲವನ್ನು ಬೆಸೆಯಿತು. ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ ಆರ್ಗಾನಿಕ್ ಪ್ರೊಡ್ಯೂಸೆರ್ಸ್ ಕಂಪನಿ, ಲಿ. ಎನ್ನುವ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಕಂಪನಿ 750ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅವರೂ ಕೂಡ ಇದರಲ್ಲಿ ಶೇರುದಾರರು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಕಂಪನಿ 2500 ಕೃಷಿಕ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು (30 ರೈತರ ಗುಂಪು) ತನ್ನ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದೆ.

ಈ ಉತ್ಪಾದಕರ ಕಂಪನಿ ರೈತರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಅದನ್ನು ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಾಟವಾಗುವಂತೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ರೈತರಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಅಂಗಡಿ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪಾದಕರು ನೇರವಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ತಲುಪಲು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ದರಕ್ಕಿಂತ ಶೇ.15-20ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ದರವನ್ನು ಈ ಕಂಪನಿ ನೀಡಿ, ತನ್ನ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಹಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಕ್ಕಿ, ಬೇಳೆ ಮತ್ತು ಕಿರುಧಾನ್ಯಗಳ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಮತ್ತು ಔಷಧೀಯ ಗುಣ ಹೊಂದಿರುವ ಕಾರಣ ಈ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಕೆಂಪಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಕಿರುಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು. ಸಾವಯವ ಕಾಳುಗಳ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಗಟು ಮಾರಾಟದಾರರಾಗಿದ್ದು, ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತ 80 ಮಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ಉಗ್ರಾಣ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಳಿಗೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿದೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನೇರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿ, ವಾರ್ಷಿಕ ಕೆಂಪಕ್ಕಿ ಮೇಳ, ಬೀಜಗಳ ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ಆಹಾರ ಮೇಳಗಳನ್ನು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 2ನೇ ಸ್ತರದ ಮತ್ತು 3ನೇ ಸ್ತರದ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ರೈತರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟ. ರೈತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ- ನಗರವನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಂಡಿ. ತೋಟದಿಂದ ತಾಜಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ರೈತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ, ರೈತರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿತಜ್ಞರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಒಂದು ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿ ರೈತರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ನಡುವೆ ಸೇತುವೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದು. ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ 10ರಿಂದ 20 ಸಾವಿರ ಜನ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದ, ತೋಟದಿಂದ ತಾಜಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಗ್ರಾಹಕರ ಜೊತೆ ಬಾಂಧವ್ಯ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರೈತರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ರೈತರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕನಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ. ರೈತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ತೋಟದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ನೇರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಧಾನ, ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉತ್ಪಾದಕರಿಗೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಮಾರಾಟ ಮಳಿಗೆಯಾಗಿದೆ.

ತೊಡಕುಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಪ್ರಗತಿ

ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉತ್ಪಾದಕರ ಕಂಪನಿಯಾಗಿ, ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ರೈತರ ಹಣದ ಮೇಲೆಯೇ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿ, ಸಹಜ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿತು. 2010ರಲ್ಲಿ ಈ ಉತ್ಪಾದಕರ ಕಂಪನಿ 5 ಲಕ್ಷ ರೂ. ಬಂಡವಾಳದೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭವಾಗಿ, ರೈತರು ಹಾಗೂ ರೈತ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿತು.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಮೊದಲ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿ, ಬಂಡವಾಳವೇ ಬರಿದಾಗಿ ಹೋಯಿತು. 2011-12ರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ 3 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ 5 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. 53 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳ ವಹಿವಾಟಾದಾಗಲೂ, ಕಂಪನಿಯು ಒಂದೂವರೆ ಲಕ್ಷ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿತು. 2012-13ರಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಯು ನಬಾರ್ಡ್‌ನಿಂದ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ವಹಿವಾಟನ್ನು 83 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಏರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ನಿರಂತರ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂ. ಗುರಿ ತಲುಪಲು

ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಕಂಪನಿ ನಷ್ಟದಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರಿದು, ಒಟ್ಟು ನಷ್ಟ 10 ಲಕ್ಷಕ್ಕೇರಿತು. ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿ 1.27 ಕೋಟಿ ರೂ. ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸಿ, ಲಾಭವೂ ಇಲ್ಲದ, ನಷ್ಟವೂ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿತು. 2014-15ರಲ್ಲಿ, ಕಂಪನಿಯ ವಹಿವಾಟು ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯಾಗಿ 3.6 ಕೋಟಿ ರೂ. ತಲುಪಿ, 30 ಲಕ್ಷ ರೂ. ಲಾಭ ಕಂಡಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ 5 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಮರು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಈ ಅವಧಿಯಿಡೀ, ಕಂಪನಿಯು ವ್ಯಾಪಾರದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ಪ್ರಯೋಗಿಸಿತು. ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟದಿಂದ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಗಟು ಮಾರಾಟಕ್ಕಿಳಿಯಿತು. ಇವೆಲ್ಲದರ ನಡುವೆ, ಕಂಪನಿಯು ರೈತರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಾದ ಪಾಲಿನ ಹಣದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಕಂಪನಿ ಉತ್ತಮಗೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭ ಗಳಿಸುವತ್ತ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿತು.

ಸಾವಯವ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಾರರ ಗುಂಪು - ಒಂದು ಪ್ರಕರಣ

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ, ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕಿನ ಮಾಯಸಂದ್ರ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಸಾವಯವ ತರಕಾರಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿನ ರೈತರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಹೂ ಬೆಳೆಗಾರರು. ಉಳಿದ ಗ್ರಾಮಗಳ ರೈತರಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ರೈತರೂ, ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೂ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೀಟ್‌ರೂಟ್ ಮತ್ತು ಕ್ಯಾರೆಟ್‌ಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಸಾವಯವ ಭೂಮಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ 150 ರೈತರು ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ, ಇದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ತುಂಬ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ, ರೈತರು ಹತ್ತಿರದ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಲು 40 ಕಿ.ಮೀ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸಾವಯವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಹತ್ತಿರದ ಸಿಟಿ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಹೋಗಲು ಬಹಳ ಹಿಂಜರಿಕೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕೆಲವೇ ರೈತರಿಂದ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಹತ್ತು ರೈತರಿಂದ ಶುರುವಾಗಿ, ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿ ನಂತರ ಎಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರೈತರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪೂರೈಸತೊಡಗಿದರು. 'ಸಹಜ ಸಾವಯವ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಾರರ ಸಂಘ' ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ರೈತರು ಒಟ್ಟಾಗಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪೂರೈಸತೊಡಗಿದರು.

ಕೆಲವೇ ತರಕಾರಿಯ ಬದಲು ವಿವಿಧ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯಲು ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಕೆಲವೇ ರೀತಿಯ ತರಕಾರಿಗಳ ಬದಲು, 40ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿವಿಧ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು, ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಇತರಡೆಯ ವಿವಿಧ ಮಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಪೂರೈಸತೊಡಗಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ, ದಿನಕ್ಕೆ 700 ರೂ.ಗಳಿದ್ದ ರೈತರ ವಹಿವಾಟು ತಿಂಗಳಿಗೆ 5 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗೆ ಏರಿತು.

ಭೂರಹಿತರನ್ನೂ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಯಿತು. ಮಂಗಳ, ಒಬ್ಬ ಭೂರಹಿತ ಮಹಿಳೆ, ತನ್ನ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಖಾಲಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕರಿಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಸೊಪ್ಪು ಬೆಳೆದು ತಿಂಗಳಿಗೆ 1500 ರೂ. ಗಳಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಸೂಪರ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾರಾಟ, ವಿಶೇಷ ಸಾವಯವ ಮಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಸಾವಯವ ಸಂತೆಗಳ ಮೂಲಕ ನೇರವಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದು- ಹೀಗೆ ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪಾದಕ ಕಂಪನಿ ಮೂಲಕ ರೈತರ ಗುಂಪು

ರೈತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ತೋಟದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ನೇರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಧಾನ, ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉತ್ಪಾದಕರಿಗೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಮಾರಾಟ ಮಳಿಗೆಯಾಗಿದೆ.

ವಿವಿಧ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ತಲುಪುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾವಯವ ಸಂತೆಗಳು ವಿವಿಧೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ರೈತರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಂಡ್ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗಿ, ಎಲ್ಲೆಡೆ 'ಸಹಜ ತರಕಾರಿ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ವಾರದಲ್ಲಿ ಐದು ದಿನ ಮಾರಾಟ ನಡೆಯುತ್ತದೆ; ಅಂದಿನ ದಿನದ ಬೇಡಿಕೆಗನುಸಾರ ತಾವು ಬೆಳೆದ ತರಕಾರಿಯನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಗುಣಮಟ್ಟ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಅಂಶ. ಅವನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅಳಿಯುತ್ತಾರೆ, ವಿವಿಧ ಮಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಪೂರೈಸುತ್ತಾರೆ. ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹಣ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ನೀಡುವ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸಂಸ್ಥೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾದ ಐಎಂಒ, ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದು ರೈತರನ್ನು ಕಠಿಣ ನಿಗಾ ಮತ್ತು ಅರ್ಹತಾ ನಿರ್ಧಾರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಕ್ಯಾರೆಟ್ ಮತ್ತು ಬೀಟ್‌ರೂಟ್ ಬೆಳೆಯುವ 66 ವರ್ಷದ ಹೊಸಹಳ್ಳಿಯ ರೈತ ನಾಗರಾಜ್ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ, ನೇರವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶ ದೊರೆತ ನಂತರ, ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಾಭ ಆಗಿದೆ ಮತ್ತು ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಭದ ಪ್ರಮಾಣ ದುಪ್ಪಟ್ಟಾಗಿದೆ. 'ಸಾಮಾನ್ಯ ಕ್ಯಾರೆಟ್ ಬೆಲೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ 12-18 ರೂ. ಇದ್ದಾಗ, ನಾನು ಸಹಜ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಸಾವಯವ ಬೆಳೆಗೆ 25-35 ರೂ. ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ಸಹಜ ಉಪಕ್ರಮದ ಸಲುವಾಗಿ ಅಲ್ಪಪ್ರಮಾಣದ ಹಣ ಕಡಿತಗೊಂಡರೂ, ನಮ್ಮ ತರಕಾರಿಗೆ 60-80 ಪ್ರತಿಶತ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ' ಎಂದು ನಾಗರಾಜ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಅರ್ಧ ಎಕರೆಯಿಂದ ಎರಡೂವರೆ ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಜಮೀನನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಗೌರವದಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾವಯವ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರು ನಾನಾ ರೀತಿಯ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಲಾಭವೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

■ G Krishna Prasad and B Somesh
Sahaja Samrudha
No-7, 2nd Cross, 7th Main, Sulthanpalya,
Bangalore-560 032
www.sahajasamrudha.org

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 17, ಸಂಚಿಕೆ 2, ಜೂನ್ 2015

ಮುಂಚೂಣಿಯ ನಾಯಕತ್ವ ಅಲ್ಲ ನಾರಾಯಣಮ್ಮ ಪ್ರಕರಣ

■ ರಂಚಿತ ಕುಮಾರನ್ ಮತ್ತು ಸಿವಾ ಕೃಷ್ಣ ಬಾಬು

ಮಹಿಳೆಯರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸಬಲವಾದಲ್ಲಿ, ಧನಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲು ಅವರು ಸಶಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿದೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ ಅಲ್ಲ ನಾರಾಯಣಮ್ಮ ಕಥೆ.

ಭತ್ತದ ಸಾಲು ಬಿತ್ತನೆ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬದಲಾಗಿರುವ ನಾರಾಯಣಮ್ಮ

ಕೇವಲ 3 ಎಕರೆ ಒಣಭೂಮಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನಾರಾಯಣಮ್ಮ ಹೊಂದಿರುವ ಆಸ್ತಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಖುಷ್ಕಿ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇಳುವರಿಯ ಮಾವಿನ ತೋಪು ಇದೆ. ತೋಟದಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎಂಜಿಎನ್‌ಆರ್‌ಇಜಿಎ (ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆ) ಅಡಿಯ ಕೆಲಸವೇ ಆಕೆಯ ಮುಖ್ಯ ಆದಾಯ. ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಕಾಲುವೆ ತೋಡುವ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಗುಜರಾತಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಟುಂಬದ ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಆಕೆಯ ಮೇಲಿತ್ತು. ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಶ್ರೀಕಾಕುಳಂ ಜಿಲ್ಲೆ ರಾಜಂ ಮಂಡಲಂನ ಜಿಸಿಪಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ನಾರಾಯಣಮ್ಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿತ್ತು.

ವಿಎಫ್‌ಎ ಮೂಲಕ ಸಹಾಯಹಸ್ತ

ಆರ್ ಎಫ್ ಬಿಐಜಿ (ರಿಲಯನ್ಸ್ ಫೌಂಡೇಶನ್- ಭಾರತ್ ಇಂಡಿಯಾ ಜುಡೋ), ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಯೋಜನೆ, ಸಮಗ್ರ, ಸ್ವನಿಯಂತ್ರಿತ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಜಿಸಿ ಪಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. 2010ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಆರ್‌ಎಫ್, ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಬಡತನದಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತುವ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಭರವಸೆಯ ಜೀವನಾಧಾರ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಿತು.

ಜಿಸಿ ಪಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ರೈತರು 2009-10ರಲ್ಲಿ ಯುಗಂಧರ್ ಗ್ರಾಮೀಣ ರೈತರ ಸಂಘ (ವಿಎಫ್‌ಎ) ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬದ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು (ಗಂಡ ಮತ್ತು ಹೆಂಡತಿ) ಆ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿದಂತಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಮಹಿಳೆಯರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ನಾಯಕತ್ವದ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾದಂತಾಯಿತು. ಜೊತೆಯ ರೈತರು ವಿಎಫ್‌ಎ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿದ ನಂತರ, ನಾರಾಯಣಮ್ಮ ಕೂಡ ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ವಿಎಫ್‌ಎ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಮೊದಲ ವರ್ಷ ಕಡಿಮೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದಾಗಲೂ ವಿಎಫ್‌ಎ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ಮಹಿಳೆಯರ ಸಕ್ರಿಯ

ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಯುಗಂಧರ್ ವಿಎಫ್‌ಎ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿತು. ತರಬೇತಿಯು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಧನಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ತಂದು, ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕಡೇಪಕ್ಷ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮಹಿಳಾಸಭೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ವಿಎಫ್‌ಎ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಕೃಷಿ- ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ರೂಢಿಯೆಡೆಗೆ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನಾರಾಯಣಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಜಮೀನನ್ನು ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯ ಜಮೀನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವು ನೀಡುವಂತೆ ವಿಎಫ್‌ಎಯನ್ನು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡರು. ವಿಎಫ್‌ಎ ನಡೆಸಿದ್ದ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳು (ಎಸ್‌ಎಪಿ) ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಇತ್ತು.

ತುಂಬ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾರಾಯಣಮ್ಮ ಎಸ್‌ಎಪಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿ ಸಂಗ್ರಹ, ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆ ವರದಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಬೀಜ ಮೊಳೆಯುವಿಕೆ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಸಾವಯವ ಸಾರ (ಪಂಚಗವ್ಯ, ಬೇವಿನ ಎಲೆ ಸಾರ, ಜೀವಾಮೃತಂ ಇತ್ಯಾದಿ) ತಯಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

ಆಕೆ ಕಠಿಣ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸಾವಯವ ತಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಭತ್ತದ ಸಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿದಾಗ ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶ ನೀಡಿತು. ಆಕೆಯ ಭತ್ತದ ಸಸಿಗಳು ಒಣಹವೆ ಇದ್ದಾಗಲೂ ಬದುಕುಳಿದುಕೊಂಡವು. ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಲು ಇದು ಆಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು. ತಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಅವರು ರಾಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ ಮತ್ತು ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ತಂತ್ರಗಳ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದರು. ಆಕೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಮಹಿಳೆಯರ ಒಂದು ಗುಂಪು, ಸಾವಯವ ತಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಒಟ್ಟಾದರು. ಈ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ, ವಿಎಫ್‌ಎಯನ್ನು ಬಲವಾದ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ನಾರಾಯಣಮ್ಮ ಬೀಜ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು

ಹೊಸದನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಅವರ ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ, ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಎಸ್ ಎ ಪಿಯ ಎಲ್ಲ ತರಬೇತಿಗಳಿಗೂ ಹಾಜರಾದರು. ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಕಲಿತರು ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಯಾರಿಕೆಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸಾಲು ಬಿತ್ತನೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಬೀಜವನ್ನು ಅವರು ಬಳಸಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಉತ್ತಮ ಇಳುವರಿಯ ಫಲಿತಾಂಶ ನೀಡಿತು. ರಾಸಾಯನಿಕ ಬಳಸದೆ, ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ತೇಜನಕ್ಕೆ ವಿಎಫ್‌ಎ ಮತ್ತು ನೆರೆಯ ವಿಎಫ್‌ಎಗಳಿಗೆ ಅವರು ಒಬ್ಬ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನಿಂತರು. ಪರಿಸರದ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವರ ಕುಟುಂಬ, ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಲಾಭ ಆಗುವುದೆಂದು ಅವರು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ ಕೇವಲ 16-18 ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಇಳುವರಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ, ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ 24 ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಬಂಪರ್ ಇಳುವರಿ ದೊರೆಯುವಂತಾಯಿತು. ಅವರ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ 850 ರೂ.ಗಳಿಂದ 16,450 ರೂ. ಗಳಿಗೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಪ್ರೇರಿತಗೊಂಡು ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರೂ ಜೊತೆಗೂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಜಮೀನನ್ನು ಮನೆ ಬಳಕೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಬೇಳೆ ಮತ್ತಿತರ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯ ಜಮೀನನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಯಿತು.

ಫಸಲು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಆಚೆಗೆ

ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗದೆ, ಸ್ವಂತ ಬೀಜ ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವುದು ವಿಎಫ್‌ಎಯ ಮುಖ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಬೀಜಗಳ ಪುನರುತ್ಪತ್ತಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಬೀಜ ತಯಾರಕರ ಪೈಕಿ ನಾರಾಯಣಮ್ಮ ಕೂಡ ಒಬ್ಬರು. ಬೀಜ ತಯಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದ 27 ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಬೀಜ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಯಿತು. ಬೀಜವನ್ನು ವಿಎಫ್‌ಎಯ 68 ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆ ಭತ್ತದ ಬೀಜ (ಎಂಟಿಯು-1001 ತಳಿ) 90 ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟಾಯಿತು. ಇದು ಹಳೆಯ ಶೇ.50ರಷ್ಟು ಬೀಜದ ಬೇಡಿಕೆಯಷ್ಟಾಯಿತು.

ವಿಎಫ್‌ಎಯ ಎರಡನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಸಹಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ತಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಮುಂಚೂಣಿಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಇತರ ರೈತರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡು, ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ವಿವಿಧ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ (ಕೆವಿಕೆ), ಎಟಿಎಂಎ ಮತ್ತು ಇತರ

‘ನಾವು ಮೊದಲು ಹಳೆಯಲ್ಲೇ ಸಿಗುವ ಹುರಳಿಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಬದನೆಕಾಯಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಈಗ, ನನ್ನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಹತ್ತು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ತರಕಾರಿಗೆ ತಗಲುತ್ತಿದ್ದ ವೆಚ್ಚವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ನಾರಾಯಣಮ್ಮ.

ರೈತ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ವಿಎಫ್‌ಎಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಕ್ರಿಯ ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕಿಯಾಗಿ, ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ, ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಭದ್ರತೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಆಯೋಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದರು.

ಅವರು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲೂ ನೈಪುಣ್ಯತೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದರು. ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮೂಲಕ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತರು. ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಸುಮಾರು 7-12 ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದರು.

ಅವರ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕಠಿಣ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದಾಗಿ, ವಿಎಫ್‌ಎಯ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಭದ್ರತೆ ಹೊಂದಿದರು. ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ವಿಎಫ್‌ಎಯ ಪ್ರಗತಿಯ ಕುರಿತು ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಹೊಂದಿ ಅದನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು, ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಇಸಿ (ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ) ಸಭೆ ನಡೆಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಅವರ ವಿಎಫ್‌ಎ ಸಹಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆಯೆಂದರೆ, ಜಿಸಿ ಪಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ನಿಷೇಧ ಮಾಡಿದ್ದು.

ಭರವಸೆಯ ಜ್ಯೋತಿ

ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲು ನಾರಾಯಣಮ್ಮ ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಅವರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೂ ಅವರು ಒಬ್ಬ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಗಂಡ ಕೂಡ ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರಾಮದ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಅಲ್ಲು ನಾರಾಯಣಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹದಿನೈದು ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಹತ್ತು ಉಪಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗಿರುವ ವಿಎಫ್‌ಎಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ 160 ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ವಿಎಫ್‌ಎಯ ಉಪಗುಂಪುಗಳು ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಜೀವನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ.

■ Ranchitha Kumaran and Siva Krishna Babu
Reliance Foundation
RCP, Project Office, 1st floor
Ghansoli, Navi Mumbai- 400701
Email: ranchitha.kumaran@reliancefoundation.org
Siva.Dhul@reliancefoundation.org

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 17, ಸಂಚಿಕೆ 4, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2015

ಸದಸ್ಯರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ತರಕಾರಿ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು

ಸಮುದಾಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮೂಲಕ ಆಹಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸವಾಲು

■ ಟಿ ಕೆ ಒಮನ

ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸ ಬೆಳೆಸಿ, ಅವರನ್ನು ಸಬಲಗೊಳಿಸಿ, ಅವಶ್ಯ ನೆರವು ನೀಡಿ ಅವರಲ್ಲಿನ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಮರುಬಳಕೆ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವುದು, ಇವು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಬಡತನದ ಬೆಗೆಯಿಂದ ಹೊರತಂದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು.

ಕೇರಳದಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳಾ ರೈತರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಭತ್ತ, ಗೆಡ್ಡೆ ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. 1970ರಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಯಾಮ್ ಬೆಳೆಗಳಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಕರಿಮೆಣಸು, ಕಾಫಿ, ಶುಂಠಿ ಮತ್ತು ರಬ್ಬರ್ ಕೃಷಿಯೆಡೆಗೆ ಹೊರಳುವ ಭಾರಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ತೀವ್ರ ಕೃಷಿ ಜೊತೆಗೆ ಕಳಪೆ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಸಿತ ಕಂಡಿತು. ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ರೋಗ, ಕೀಟಗಳ ಬಾಧೆ, ಮತ್ತು ಬೆಲೆ ಕುಸಿತಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿ ವಲಯ ಆಪತ್ತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ರೈತರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ನಿರಂತರ ತೊಂದರೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು.

ವಯ್ಯಾಡು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎರಡು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ (ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪ್ರದೇಶ) ಆರ್‌ಎಎಸ್‌ಟಿಎ 2004ರಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಆಹಾರ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಕೊಡುಗೆ ಶೇ.90ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಆಹಾರ (ಭತ್ತ) ಬೆಳೆಗಳಿಂದ ಹಣಕಾಸು (ಬಾಳೆಹಣ್ಣು) ಬೆಳೆಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನಿರಾಸೆಯಾಗಿದೆ. ವಯ್ಯಾಡು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಕೃಷಿ 40,000

ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ 12,000 ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಕುಸಿತಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ, ಮಹಿಳೆಯರು ಒಂದು ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 15 ಲಕ್ಷ ಕೆಲಸದ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಆರ್‌ಎಎಸ್‌ಟಿಎ ಅಂದಾಜು ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕ್ರಮೇಣ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಂಡ ಪರಿಣಾಮ, ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗುವುದು ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅದು ಆಹಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳ ಪರಿಣಾಮ, ಮನೆ ನಡೆಸುವುದು, ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಇತರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಗಲುಕೊಡುವಂತಾಗಿತ್ತು.

ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣ

ಆರ್‌ಎಎಸ್‌ಟಿಎ 1987ರಿಂದ ವಯ್ಯಾಡು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು, ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಬಡ ರೈತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಆರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದ, ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆರ್‌ಎಎಸ್‌ಟಿಎ ಸಹಾಯದಿಂದ 1990ರ

ಹೊತ್ತಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ, 'ಮಿತವ್ಯಯ ಮತ್ತು ಸಾಲದ' ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ, ನಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಯ 12000 ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಡೆಗೆ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿತು. ನೆರೆಹೊರೆಯ 10-15 ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮೂಹ ಸಂಘಟನೆಗಳೇ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು. ಬಹುತೇಕ ಸಮಾನ ಚಿಂತನೆಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳವರು, ಇತ್ಯಾದಿ. ಅವರು ಉಳಿತಾಯದ ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಿಸಲು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತಮ ನಾಯಕತ್ವ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆ ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ 2-3 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಹೊಸ ಪರ್ಯಾಯ ಜೀವನಾಧಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಶುರು ಮಾಡುವಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ಭಾರಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಎನ್ನುವ ಸಂಗತಿ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಜೀವನಾಧಾರ ವಿಭಾಗವಾದ ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಜ್ಞಾನ ಹಂಚಿಕೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿಕೆ, ಮತ್ತು ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮೂಲಕ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಆರ್‌ಎಎಸ್‌ಟಿಎ ಒತ್ತು ನೀಡಿತು.

ಆಹಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ರೈತಮಹಿಳೆಯರ ಸಭೆ ಆಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಸಂಕಷ್ಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ವಿನೂತನವಾದದ್ದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಹಳಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಇತರ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ವರ್ಗಗಳ 500ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕುಟುಂಬಗಳು ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಮುಂದಾದರು.

ಬೀಜ ವಿನಿಮಯ ಮೇಳ

ಕುಟುಂಬದ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿಗಳು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಕಡೆಗೆ ಕೃಷಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಾಗ, ತರಕಾರಿ

ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಈ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು ದೊರೆಯತೊಡಗಿತು ಮತ್ತು ಇದು ಸದಸ್ಯರ ಆರೋಗ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿತು.

ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಜನ ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಮರುಚೇತನಗೊಳಿಸಲು ಬೀಜ ವಿನಿಮಯ ಮೇಳವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲಾಯಿತು. ಬೀಜ ವಿನಿಮಯ ಮೇಳ, ಗ್ರಾಮದ ರೈತಮಹಿಳೆಯರ ಸಭೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಇರುವ ಬೀಜವನ್ನು ಉಳಿದ ರೈತರ ಬೀಜಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದಾದದೂ ಬೀಜ ಇರುವವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಮೂವತ್ತು ಗುಂಪುಗಳು (300 ರೈತರು) ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಬೀಜ ವಿನಿಮಯ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಸುಗ್ಗಿ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಬೀಜ ವಿನಿಮಯ ಮೇಳವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಮೇಳದ ನಂತರ, ಮಹಿಳೆಯರ ಗುಂಪುಗಳು (5-10 ಸದಸ್ಯರು) ಸಾಮೂಹಿಕ ತರಕಾರಿ ಕೃಷಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ, ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್, ತಾವೇ ತಯಾರಿಸಿದ ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಅವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು. ವಿಪರೀತ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಸೋಪು ಮತ್ತು ತಂಬಾಕಿನ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಕೀಟನಾಶಕ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು. ಒಂದೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು; ಮೊದಲು ಸೊಪ್ಪು, ನಂತರ ಇತರ ಬೆಳೆಗಳು.

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆದ ತರಕಾರಿಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಜನಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ, ಕೀಟನಾಶಕಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತ ತರಕಾರಿಗಳು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ದೊರೆತವು. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕುಟುಂಬದ ಆಹಾರ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಆಹಾರ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿತು.

ಸುಗ್ಗಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಬೀಜಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಡಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ನಂತರದ ಬೀಜಮೇಳದಲ್ಲಿ

ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಮುಂದುವರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಜಾನುವಾರುಗಳೆಡೆ ಒಲವು

ಸುಮಾರು 530 ಸದಸ್ಯರು, ತಲಾ 20,000 ರೂ. ಗಳಂತೆ ಸಾಲ ಪಡೆದು ದನಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದರು. ಒಂದು ಗುಂಪಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಮಹಿಳೆಯರು ಭದ್ರತೆಗೆ ಏನನ್ನೂ ಅಡ ಇಡದೆ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಶಕ್ತರಾದರು. ಇಲ್ಲಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಗುಂಪಿನ ಮೇಲಿತ್ತು ಮತ್ತು ಗುಂಪೇ ಭದ್ರತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡುಬಂತು.

ಬೀಜ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು

ಹೆಚ್ಚು ಇಳುವರಿ ನೀಡುವ ತಳಿಯ ಹಸುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರದೇಶ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಹೊರಗಿನ ಪಶು ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯವಸಾಯದ ಉಳಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಮೇವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಜಾನುವಾರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಸರಾಸರಿ, ಒಂದು ಹಸು 15-20 ಲೀಟರ್ ಹಾಲು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಲು ವಿತರಕ ಕಂಪನಿ ಎಂಐಎಲ್‌ಎಂಎ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರತಿದಿನ 600 ರೂ. ಗಳಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇದು ಹಸುವಿನ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲಗಳನ್ನು ತೂಗಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಲಹಿದ ಹಸು, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಗಣನೀಯ ಆದಾಯ ತಂದಿತು.

ಹಸು ಸಾಕಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ಹಸುವಿನ ಸಗಣೆಯನ್ನು ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಭತ್ತದ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಯಿತು.

ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಗಣೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸಿ, ಉಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಬಯೋಗ್ಯಾಸ್ ಬಳಕೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಯಿತು. ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಬಯೋಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗೆ ಸುಮಾರು ಶೇ.50ರಷ್ಟು, ಅಂದರೆ 5000 ರೂ. ಗಳನ್ನು ಅನುದಾನವಾಗಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಉಳಿದಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಲಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲಾಯಿತು. ಜೈವಿಕ ಅನಿಲ ಇಂಧನದ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಉರುವಲು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಉಪಯೋಗ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಜೈವಿಕ ಅನಿಲ ಇಂಧನ ಘಟಕದ ಉಳಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ ಮೂಲಕ ಭತ್ತ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪುನಶ್ಚೇತನ

ಭತ್ತ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಪದ್ಧತಿ (ಎಸ್‌ಆರ್‌ಐ) ಮೂಲಕ ಐವರು ಮಹಿಳೆಯರ ಸುಮಾರು 40 ಗುಂಪುಗಳು 200 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಸುಮಾರು ಶೇ.50ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಬೀಜವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮತ್ತು 40-50% ನಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ನೀರು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೆಚ್ಚು ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಂಕಮ್ಮ, ಕನಿಯಂಬೆಟ್ಟು ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ಒಬ್ಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೈತ ಮಹಿಳೆ, ಒಂದು ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 3500 ಕೆಜಿ ಭತ್ತ ಬೆಳೆದಿದ್ದು ಅನೇಕ ರೈತರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಯಿತು. ಹಸುವಿನ ಸಗಣೆ, ಜೈವಿಕ ಅನಿಲ ಇಂಧನ ಘಟಕದ ಉಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಭ್ಯವಿದ್ದರಿಂದ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾವಯವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ತರಕಾರಿಗಳಂತೆ, ಭತ್ತವನ್ನೂ ಸಹ ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಭತ್ತದ ಕೃಷಿ, ಹಿಂದಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ತಂದಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಹಾರ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಸದಸ್ಯರು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಅದು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಈ ಉಪಕ್ರಮದಿಂದ 5800

ಕೂಲಿ ದಿನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಭತ್ತದ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಅಣಬೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಯಿತು.

ಅಣಬೆ ಕೃಷಿ

ಭತ್ತದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಕಡ್ಡಿಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರಲ್ಲಿ ಅಣಬೆ ಕೃಷಿಗೆ ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಯಿತು. ಸುಮಾರು 120 ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಣಬೆ ಕೃಷಿ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ, ಶೆಡ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಅಣಬೆ ವಿತರಿಸಲಾಯಿತು. ಎರಡು ವಾರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಣಬೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಜಿಗೆ 300 ರೂ.ನಂತೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದರು. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಆದಾಯ ಮೂಲದ ಯೋಜನೆಯಾಯಿತು.

ಸಾರಾಂಶ

ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವ ಕಡೆಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವುದು ಹಾಗೂ ಒಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ವ್ಯರ್ಥ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮೂಲವಸ್ತುವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು- ಇಂಥ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯಶಸ್ಸು ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಮರುಬಳಕೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ ತಗ್ಗಿಸಿ, ಹೊರಗಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶವೆಂದರೆ, ಆ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಭದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಭಾರಿ ಬದಲಾವಣೆ. ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಈ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯಲು ಹಾಲು ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ಇದು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರ ಆರೋಗ್ಯ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತಂದಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಉಪ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಹಸುವಿನ ಸಗಣೆ, ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಜೈವಿಕ ಅನಿಲ ಇಂಧನಗಳಿಂದ ಕೃಷಿ ಆದಾಯದ ಕಡೆಗೆ ರೈತರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನೇ ಬದಲಿಸಿತು.

ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಮಾನದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಈಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಯೂ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

■ T K Omana
Director,
Rural Agency for Social and Technological Advancement (RASTA), Kamblakad.P.O.,Wayanad District.,
Kerala - 673122
www.rastaindia.org
E-mail: t.k.omana@gmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 17, ಸಂಚಿಕೆ 4, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2015

ಪ್ಲಾಂಟ್ ಹೆಲ್ತ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್

ರೈತರಿಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆ

■ ತೀತೆ ಫರ್ರಾನಾ

ಕರಾವಳಿ ತೀರದ ರೈತರಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಪ್ಲಾಂಟ್ ಹೆಲ್ತ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ಭತ್ತ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಯೋಗದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇದಾಗಿದೆ. ರೈತರಿಗೆ ಫಲಾನುಭವ ದೊರೆಯುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಪ್ಲಾಂಟ್ ಹೆಲ್ತ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ನ ಯೋಜನೆಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೇಡಿಕೆ ಬರಲಿದೆ.

ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ನೈಋತ್ಯ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಪದೇ ಪದೇ ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ನಲಗುತ್ತಿದೆ. ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾತ್‌ಖಿರಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಲವಣಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಿದ ಕಾರಣ, ಬಹಳಷ್ಟು ರೈತರು ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಬೇರೆಡೆಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. 2007ರಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯ, ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಹಿಮ ಮತ್ತು ಚಳಿಯ ಕಾರಣ ಕೀಟ ಮತ್ತು ಕಳೆಯ ಹಾವಳಿ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಭತ್ತದ ಫಸಲು ಕೈಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾತ್‌ಖಿರಾದ ರೈತರು ಮುಂದೆಂದೋ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯಾದೀತು ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ದೈನಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿ, ಗತಿಗೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕಬೇಕಿದೆ.

2007ರಲ್ಲಿ ಅನಿವಾಸಿ ಭಾರತೀಯರಾದ ಸುಶೀಲನ್ ಪ್ಲಾಂಟ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್ ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರ ಮೂಲಕ ಪೂರ್ವ ಪ್ರಸಕ್ತ ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದರು. ಅದೆಂದರೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ಲವಣಾಂಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಂತಹ ತಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ರೈತರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿತ್ತು. ಇಡೀ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಲವಣೀಯ ಗುಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ಲಾಂಟ್ ಹೆಲ್ತ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್

ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ಭತ್ತ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ

ಮೊಬೈಲ್ ಮೂಲಕ ವಿಜ್ಞಾನಿಯೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿರುವ ರೈತ

ವಿಸ್ತರಣಾ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಸುಶೀಲನ್ ಅವರು ಪ್ಲಾಂಟ್ ಹೆಲ್ತ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಈ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, ವೆಬ್‌ಕ್ಯಾಮ್, ಡಿಜಿಟಲ್ ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮೈಕ್ರೋಸ್ಕೋಪ್ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ಸುಶೀಲನ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಇಬ್ಬರು ಕೃಷಿ ವೈದ್ಯರು (ಪ್ಲಾಂಟ್ ಡಾಕ್ಟರ್) ಕರಾವಳಿ ತೀರದ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಪರೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳು ಸೇರಿದ್ದವು. ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ಲಾಂಟ್ ಹೆಲ್ತ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ತಗುಲಿದ ಆರಂಭಿಕ ವೆಚ್ಚ ಆರು ಸಾವಿರ ಡಾಲರ್‌ಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಒಂದು ಸಾವಿರದ ಐನೂರು ಡಾಲರ್ ನಿರ್ವಹಣಾ ವೆಚ್ಚವೂ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ನಿರ್ವಹಣಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಕೃಷಿ ತಜ್ಞರ ಸಂಬಳ, ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆ, ಸಾರಿಗೆ, ಇಂಧನ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವೆಚ್ಚಗಳು (ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸಂಪರ್ಕ ಶುಲ್ಕ) ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಆ ಕಾರಣ ಮೊಬೈಲ್ ಅಥವಾ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಆಧಾರಿತ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಕೃಷಿಕರಿಂದ 0.1 ಡಾಲರ್ ಹಣವನ್ನು ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕವಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪ್ಲಾಂಟ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಐಸಿಟಿ (ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸಂಪರ್ಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ) ಕುರಿತಂತೆ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಂಟ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್ ಸೇವೆಯ ಲಾಭವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರಚುರಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು.

ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮ

ಸೇವೆಯ ಲಾಭವೀಗ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ರೈತರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಐಸಿಟಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ (ಉದಾ: ಮಹಿಳಾ ಕೃಷಿ ತಜ್ಞೆಯೊಬ್ಬರು ರೈತರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೊಬೈಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ತಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು, ಲವಣಾಂಶ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಬಗ್ಗೆ, ಜೋಳ ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಬಗ್ಗೆ ರೈತನೊಬ್ಬ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಜತೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ) ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಬಗೆಯ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಅಥವಾ ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಯಾವ

2007-11ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ, ವಿಭಿನ್ನ ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಂಟ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ.

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯೋಜನೆಯಿಂದಾಗುವ ಲಾಭವನ್ನು ಕೃಷಿ ತಜ್ಞರು ಸ್ವತಃ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾ: ರೈತನೊಬ್ಬ ಬಿಳಿ ಬದನೆ ಬೆಳೆಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದಾದ ಕಾಯಿಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಅಪ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಿ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಪ್ಲಾಂಟ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್ (ಜಿಪಿಸಿ)ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ತಾಪಮಾನದ ಕಾರಣ ಬಿಳಿ ಬದನೆಗೆ ತುಳ್ಳುಪೊರಾ (ಸ್ಥಳೀಯ ಹೆಸರು) ಕಾಯಿಲೆ ತಗುಲಿದೆಯೆಂಬ ಸಂಗತಿಯೇಗ ಪತ್ತೆಯಾಗಿದೆ.

ಹೌದು, 2011-12ರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಇಲಾಖೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಚೇರಿಯ ವರದಿಯೊಂದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಳಿಗಂಜ್ ಉಪ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೀಟನಾಶಕಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಯಿಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಆ ಕಾರಣ 2007 ಮತ್ತು 2011ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಹಾನಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡ 20ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಇಳುವರಿಯ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ಬೆಳೆಯ ನಡುವಿನ ಕಾಲಾವಧಿಯು (ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ನಿಖರ ಮತ್ತು ಇಳುವರಿ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ) ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 80ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ತರಹೇವಾರಿ ತಳಿಗಳ ಬಿತ್ತನೆ (ಲವಣಾಂಶ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಜೋಳ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಬೆಳೆಯ ಬಿತ್ತನೆ) ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ (ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಬಿತ್ತನೆಯಾಗುವ ತಳಿಯ ಪ್ರಮಾಣ) ಶೇಕಡ 1 ರಿಂದ 1.28ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ಲಾಂಟ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ನಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆಗಳಿಗೆ ರೈತರು ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ಲಾಂಟ್

ರೈತರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿರುವ ಸಸ್ಯವೈದ್ಯ.

ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನಿಯೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿರುವ ಸಸ್ಯವೈದ್ಯರು.

ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ನಿಂದ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆಗಳಿಗೆ ರೈತರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೀಟಗಳು/ ತಳಿಗಳಿಗೆ ತಗಲುವ ಕಾಯಿಲೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಹೊಸ ಬಗೆಯ ತಳಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ, ರಸಗೊಬ್ಬರ/ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಸೇರಿದೆ. ಹೌದು, ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಪ್ಲಾಂಟ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಸೇವೆಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ರೈತರು ಸೇವೆಯ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ, ರೈತರು ತಾವು ಪಡೆದ ಸೇವೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಪ ಮಟ್ಟದ ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ತಾವಾಗಿಯೇ ನೀಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

■ Tithe Farhana
E-mail: tithefarhana@gmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ
ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 15, ಸಂಚಿಕೆ 3, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2013

ಸಣ್ಣ ಉತ್ಪಾದಕರನ್ನು ಪಟ್ಟಣದ ಗ್ರಾಹಕರ ಜೊತೆ ಬೆಸೆವ ಸಾವಯವ ಸಂತೆಗಳು

■ ಬಿ.ಎನ್. ವಿಶ್ವನಾಥ್

ಬಾ ರತದಲ್ಲಿ, ಯಾರೆಲ್ಲಾ ಕೃಷಿಕರು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಹಕರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ವಿನಾಶಕಾರಿ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು ಮತ್ತು ಕೀಟನಾಶಕಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದು, ಸ್ವಚ್ಛ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಯುತ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಅವರೆಲ್ಲರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಪದವೇ 'ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ'. ತಡವಾದರೂ, ಕಡೆಗೂ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕೃಷಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಏರುತ್ತಿದೆ. ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಸಮಸ್ಯೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯಂತೆ ಹಾಗೇ ಉಳಿದಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ NPOP ಮತ್ತು NSOಯು ಹೊರಬರುವ ಮೊದಲೇ 'ಸಾವಯವ ಸಂತೆ' ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು IIRDಯು ಡಾ.ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಡೇನಿಯಲ್‌ರವರಿಂದ ಜನ್ಮತಾಳಿತು. 2003-04 ರಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ - ಮಾರಾಟ

ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪಾದಕರ - ಗ್ರಾಹಕರ ಬಾಂಧವ್ಯ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಕ್ರಿಯಾರೂಪ ಪಡೆಯಿತು. IIRDಯು ಪಾಲುದಾರರ ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನಾಲ್ಕು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಸಂಘಟನೆಯಾದ 'ಜನೋದಯ' ಇದರ ಜೊತೆ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಹೊಂದಿದೆ.

ಜನೋದಯವು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ನೀರಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 10ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ರೈತರು ಅತಿಯಾದ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಆರಂಟು ಬಗೆಯ ತರಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಹಣ್ಣಿನ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲಿಗೆ, ಜನೋದಯವು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಸಿಗುವ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತ್ತೋರಿಸಿತು. ಆಸಕ್ತ ರೈತರು 'ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಗುಂಪು'ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡರು. ರೈತರು ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ತಯಾರಿಕೆ, ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಕೆ, ಅಜೋಲಾ, ಪಂಚಗವ್ಯದ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದರು. ಕೃಷಿ ಹೊಂಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ನೀರನ್ನು ಬಳಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಳೆನೀರು ರಕ್ಷಣೆಯೂ ಸಹ ಸೇರಿತು. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಸರಳ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಸಾವಯವ ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ನೇರವಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರೊಂದಿಗೆ ರೈತರು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಳ್ಳಲು ರೈತರು ಅನುಸರಿಸಿದ ಸರಳ ವಿಧಾನ 'ವಿಶ್ವಾಸವೇ ದೃಢೀಕರಣ'.

ಸಂಚಾರಿ ಸಾವಯವ ಬಜಾರ್

ಸಾವಯವ ಸಂತೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ

ಏನೇ ಆದರೂ, ಸರಿಯಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಅಭಾವದಲ್ಲೂ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಬೆಲೆಯಿದೆ. ಈ ಪರಿಣಾಮವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜನೋದಯವು ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಾವಯವ ಸಂತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಪಟ್ಟಣದ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೊಂದು ಹೊರಮಾರ್ಗ, ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿನ ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂತೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ರೈತರೇ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸಿ ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾರಾಟ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಬಟವಾಡೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂಜಾನೆ ಏಳು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಈ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ತಲುಪುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರು ಆ ದಿನದ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಏನೇ ಆದರೂ ಇದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಸಮಯಪಾಲನೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಇದರಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಪಟ್ಟಣದ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಜನೋದಯವೇ ಸ್ವತಃ ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಗ್ರಹ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ಮಿಸಿತು ಮತ್ತು ಆಮೇಲೆ ತನ್ನದೇ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಡಲಿತು. ರೈತರು ಈ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಅನುಕೂಲಕರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಫಲದಾಯಕವೆಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ತರಕಾರಿಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಾಪ್‌ಕಾಮ್ಸ್ ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದ ಬೆಲೆಗಿಂತ ಒಂದು ಕಿಲೋಗ್ರಾಂಗೆ ಒಂದೆರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟೇ ಹೆಚ್ಚು

ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ದರವಾಗಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಕಡಿತಗೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ ಉಳಿದದ್ದು ರೈತರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ರೈತರು ಹಾಪ್‌ಕಾಮ್ಸ್ ಕೊಡುವ (ಮಾರುವ) ಬೆಲೆಗೆ ಸರಿಸಮವಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದು ಮೊದಲಿಗೆ ಅವರೇನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡಾ 200ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು.

ಈಗ, 17 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ 17 ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಗುಂಪುಗಳು ಹರಡಿಕೊಂಡಿವೆ. 213 ಮಹಿಳಾ ಕೃಷಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸುಮಾರು 476 ಕೃಷಿಕರು ಸಾವಯವ ಸಾಗುವಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ತರಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಟೊಮ್ಯಾಟೋ, ಬೀನ್ಸ್, ಕ್ಯಾರೆಟ್, ಕೋಸು, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು, ಹುರುಳಿ, ದಂಟಿನ ಸೊಪ್ಪು, ಶೇಂಗಾ, ಕಡಲೇಕಾಯಿ, ಹಸುರೆಲೆಗಳು, ಚಿಕ್ಕು, ತೆಂಗು, ಬಾಳೆ, ಬೆಂಡೆ, ಸೌತೆ, ಗೆಣಸು, ಸೋರೆ, ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಪುದಿನ, ನುಗ್ಗೆ, ನಿಂಬೆ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು 695 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರಾಹಕ ಜಾಗೃತಿ ಹರಡುವಿಕೆ

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಈ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಸಲು, ಜನೋದಯವು ಸಾವಯವ ಆಹಾರ ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯದ ಕುರಿತಾಗಿ ಪಟ್ಟಣದ ಗ್ರಾಹಕರ ಮಧ್ಯೆ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಸಾವಯವ ಸಂತೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಅವರೆಲ್ಲಾ ಅನೇಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಸಾವಯವ ತರಕಾರಿ ಬಳಕೆ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸುಮಾರು ಐದು ಜಾಗೃತಿ ಶಿಬಿರಗಳು ನಡೆದವು. ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರು ಗೃಹಿಣಿಯರು,

ಮಹಿಳಾ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಘಟನೆಯ ಸದಸ್ಯೆಯರು ಹಾಗೂ ನಿವೃತ್ತರು. ಈ ಜನರೇ ಮುಂದುವರೆದು ತಮ್ಮದೇ ಛಾವಣಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಹಿತ್ತಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿತರಾದರು. ರೈತರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ನಡುವಿನ ಬಂಧವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತೆ ಮೂರು ಬೆಳೆಗಾರರ-ಗ್ರಾಹಕರ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಾವಯವ ಗ್ರಾಹಕರ ಸಂಖ್ಯೆ 600ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿತು.

ಸಾವಯವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಸೇವೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಅಲ್ಲದೇ ಉತ್ಪಾದಕ-ಗ್ರಾಹಕ ಸಂಬಂಧ ಜೋಡಣೆಗೆ ಕಳೆದ ವರ್ಷದಿಂದ ಆಸಕ್ತ ಒಂದು ಜಾಲ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಮನೋಭಾವವಿರುವ NGOಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ರೈತರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಕೇವಲ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೇ ಬದುಕು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ರೈತರಿಗೊಂದೇ ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲ. ಗ್ರಾಹಕರಿಗೂ ಸಹ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯಭರಿತ ಆಹಾರ ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯಕ. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನೋದಯವು ದೃಢೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವನೇ ಜವಾಬ್ದಾರನಾಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲು ಬಯಸಿದೆ.

■ B N Vishwanath
Kadur Agro, No.503, IV Main,
6th Cross, Kengeri Satellite Town
Bangalore 560 060.
E-mail: vishy_kadur@yahoo.co.in

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ
ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 10, ಸಂಚಿಕೆ 1, ಮಾರ್ಚ್ 2008

www.leisaindia.org

A website for learning and sharing experiences on LEISA practices.

Main Features

- Space to share your LEISA experience.
- A source for LEISA practices followed by farmers.
- An archive of LEISA India magazines - English edition and regional editions (Kannada, Tamil, Hindi, Telugu, Oriya, Punjabi and Marathi)
- Photos and videos on LEISA practices
- Interesting cases of people following LEISA practices

ಈರುಳ್ಳಿ ಕಟಾವು ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾದ ಮೂಟೆಗಳು

ರೈತ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಗ್ರಾಹಕರ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರ ಪಾಲನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು

■ ಪಿ. ನಂದೀಶ, ಆರ್. ರಾಜೀವ್ ಮತ್ತು ಆರ್.ಎಸ್. ಹಾಪರ್

ಮುತ್ತುರರಿನ ರೈತರು ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಪಾಲನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ರೈತರೇ ಸ್ವತಃ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು. ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಾಗುವ ಶೋಷಣೆ, ಹೊಸ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಶೋಧನೆ, ಸಕಾಲಿಕ ಸಾಲ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಒಳಹರಿವು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಬದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಲಾಭವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕಾರಸಾನೂರು ನಗರದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನೇ ಗಮನಿಸೋಣ. ಇದೊಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಭೂರಹಿತರು ಅಥವಾ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ರೈತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸುಮಾರು 500 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ವಿಲ್ಲುಪುರಂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾನೂರು ಬ್ಲಾಕ್‌ನ ನವಲ್ಲೂರು ಉಪಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಸುಮಾರು 1200 ಮಿ.ಮೀ. ಅಂದರೆ, ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಮರಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಡುಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಜೇಡಿಮಣ್ಣು ಈ ಎರಡೂ ಬಗೆಯ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸುಮಾರು ಶೇಕಡಾ 10ರಷ್ಟು ಭೂ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾರೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯದಿಂದ ಕೂಡ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯು ಆರ್ಥಿಕ, ಆಹಾರ, ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ

ವಿಫಲವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈರುಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಭತ್ತವನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಸಾನೂರು ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ರೈತರು ಸರಾಸರಿ 2 ರಿಂದ 3 ಎಕರೆಯಷ್ಟು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸುಮಾರು 250 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬರೀ ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನೇ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ಮುತ್ತುರು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನೇ ಇವರುಗಳು ಬೆಳೆಯುವುದು. ಈ ಗ್ರಾಮವೇ 'ಮುತ್ತುರು ಈರುಳ್ಳಿ'ಯ ಮೂಲ. ಹೆಚ್ಚು ಘಾಟು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಈರುಳ್ಳಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಬೇಡಿಕೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ರಫ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಈರುಳ್ಳಿಯೂ 2 ರಿಂದ 4 ಸೀಳುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, 15 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಇಟ್ಟರೂ ಕೆಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಬೀಜಗಳು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕುಡ್ಡಲೋರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ರೈತರು ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕಟಾವು ಮಾಡಿದ ತಕ್ಷಣ

ಕೈ ತುಂಬಾ ಬೆಳೆ

ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ಈರುಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಾ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಿಟ್ಟರೆ ಅದರ ತೂಕದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 30ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ತಕ್ಷಣ ಮಾರಿ ರೈತರು ಹಣ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಬೆಲೆ ಎಕರೆಗೆ 27,383 ರೂ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 68ರಷ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಖರ್ಚು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ 44 ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಬೆಳೆದರೆ, ಅಂದಾಜು 44,000 ರೂ. ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ರೈತರಿಂದ ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ನೇರವಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆಗೆ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ, ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಗ್ರೇಡ್‌ಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದಿದೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು 100 ಟನ್ ಈರುಳ್ಳಿ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ರೈತರೊಂದಿಗಿನ ಬಲವಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ನಂಟನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಈ ಬೆಳೆಗಳು ರಫ್ತು ಆಗುವುದರಿಂದ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮುಂಜಾಗ್ರತೆ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬೆಳೆಗಳು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಲೇಷ್ಯಾ, ಸಿಂಗಾಪುರದಂಥ ದೇಶಗಳಿಗೂ ರಫ್ತಾಗುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಯಲು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿರುವ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ 74.7% ರೈತನೇ ತನ್ನಿಂದ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ 6.42%, 15.12% ಮತ್ತು 3.75% ಹಣ ಹಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು

ಲಾಭದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕುವುದಾದರೆ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ 18.18%, 42.76% ಮತ್ತು 21.63% ಪಡೆದರೆ, ರೈತರಿಗೆ ಸಿಗುವುದು ಕೇವಲ 17.43% ಮಾತ್ರ. ಸಗಟು ಮತ್ತು ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೇ ಲಾಭದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಲನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಗಾರರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಉತ್ಪಾದಕರಾಗಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು

2007ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ(ಎಂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಫ್) ಕಾರಸಾನೂರು ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ ಸೇರಿದಂತೆ ಭಾರತದ ನಾಲ್ಕು ರಾಜ್ಯಗಳ ಐದು ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಕೃಷಿ-ಪರಿಸರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತ್ತು. ಅದೇನೆಂದರೆ, 'ಕಮ್ಯುನಿಟಿ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಡ್ ಬಯೋ-ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ವಾಟರ್‌ಶೆಡ್ಸ್ ಫಾರ್ ಸಸ್ಟೈನಬಲ್ ಯೂಸ್ ಆಫ್ ನ್ಯಾಚುರಲ್ ರಿಸೋರ್ಸಸ್ ಅಂಡ್ ಎನ್‌ಹಾನ್ಸ್‌ಡ್ ಲೈವ್ಲಿಹುಡ್'. (ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸುಸ್ಥಿರ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸಮುದಾಯ ನಿರ್ವಹಿತ ಜೈವಿಕ-ಕೈಗಾರಿಕ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ). ಜೊತೆಗೆ, ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಫಾರ್ಮ್ಸ್ ಬಿಸಿನೆಸ್ ಸ್ಕೂಲ್(ಎಸ್‌ಎಚ್‌ಜಿ ಮಾದರಿ) ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ

ಎಂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಫ್ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಿರುಸಾಲ (ಮೈಕ್ರೋ ಕ್ರೆಡಿಟ್) ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಯಿತು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಲು ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ರೈತರೊಂದಿಗೇ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಆಗ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ಕಳಪೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜ, ಮನಬಂದಂತೆ ಮಾಡಿದ ಬೀಜ ಬಿತ್ತನೆ, ಅನಿಯಮಿತ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳ ಹಾವಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಧ್ಯತೆ, ಪರಿಸರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನೂ ಚರ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಕಟಾವು ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳು ರೈತರು ಕೃಷಿ ಬಗೆಗಿನ ವ್ಯಾಪಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿತ್ತು. ಕೆಲ ಮುಂಚೂಣಿ ರೈತರು 'ಟಿಬಿಟಿ'ಯಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಇದು ಸಮಾನವಯಸ್ಕ ರೈತರ ಕಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮಾದರಿ ರೈತರ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲಾಯಿತು. ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಶಿಫಾರಸುಗಳು, ಇಳಿಜಾರು ಮತ್ತು ತಗ್ಗು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಸಾಗುವಳಿ, ಒಂದು ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ 88,000 ಸಸಿಗಳನ್ನು 45 ಸೆಂ.ಮೀ X 10, ಸೆಂ.ಮೀ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನೆಡುವ ಮೂಲಕ ಸಸ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವುದು,

ಕಾರಸಾನೂರು ಗ್ರಾಮದ ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಲೆ ಸರಪಳಿಯ ಚಿತ್ರಣ

ಪಾತ್ರ	ವೆಚ್ಚ	ಲಾಭದ ಪ್ರಮಾಣ	ಫಲಾನುಭವಿಗಳು
ಬಳಕೆ			ಗ್ರಾಹಕ
ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟ	ರೂ.0.32(3.8%)	ರೂ. 4.68(21.6%)	ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟಗಾರ
ವ್ಯಾಪಾರ	ರೂ.1.26(15.1%)	ರೂ. 3.94(18.2%)	ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು
ವ್ಯಾಪಾರ	ರೂ. 0.53(6.4%)	ರೂ. 3.94(18.2%)	ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳು
ಉತ್ಪಾದನೆ	ರೂ. 6.23(74.7%)	ರೂ. 3.77(17.4%)	ರೈತ

ಸಮರ್ಪಕ ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಮಗ್ರ ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಆರಂಭಿಕ ನಾಟಿ ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯನಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಒಂದು ಹಂತದ ಕಟಾವು ಮುಗಿಸುವುದು - ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೆಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರಲಾಯಿತು.

ರೈತರು ತಮ್ಮ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಸೂಕ್ತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಇಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮಮೂಲದ ಕೃಷಿ ಪವನಶಾಸ್ತ್ರ ಕೇಂದ್ರವು 'ವಿಲೇಜ್ ನಾಲೆಜ್ ಸೆಂಟರ್' ಮೂಲಕ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಸಮುದಾಯ ಹವಾಗುಣ ವೈಪರೀತ್ಯ ನಿರ್ವಹಕರು (ಕಮ್ಯುನಿಟಿ ಕ್ಲೈಮೇಟ್ ರಿಸ್ಕ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ಸ್ - ಸಿಸಿಆರ್‌ಎಂ) ರೈತರು ತಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತೊಂದರೆ/ದೋಷಗಳ ಕುರಿತು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು 'ಹವಾಮಾನ ಸಾಕ್ಷರತೆ' ಎಂಬ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಆಯೋಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪುದುಚೇರಿಯ ಪಿಲ್ಲಿಯಾರ್‌ಕುಪ್ಪಂ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ವಿದಿ ಗ್ರಾಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರವು (ವಿಲೇಜ್ ರಿಸೋರ್ಸ್ ಸೆಂಟರ್ - ವಿಆರ್‌ಸಿ) ನಲ್ಲವೂರಲ್ಲಿರುವ ವಿದಿ ಗ್ರಾಮ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರ (ವಿಲೇಜ್ ನಾಲೆಜ್ ಸೆಂಟರ್ - ವಿಕೆಸಿ) ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದೆ. ವಿಕೆಸಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ವೇತನ, ವಿದ್ಯುತ್ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಮುಂತಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಹವಾಮಾನ, ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳು, ಸಾಗುವಳಿಯ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ವ್ಯವಹಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇಲ್ಲಿನ ಸುಮಾರು 10 ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದ ರೈತರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ವಿಕೆಸಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂತೆಯೇ ಭಾಗೀದಾರಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (Participatory Technology Development) ರೈತರು ಕೂಡ ಎರಡು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಗ್ರಾಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುರಿತು ಪಠ್ಯ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ತಜ್ಞರೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ರೈತರಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದಿನಸರಿದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. 2008ರಲ್ಲಿ 23 ಇದ್ದ ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಈಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ 400ನ್ನೂ ಮೀರಿದೆ. ಇಳುವರಿಯೂ 2.5 ಟನ್(ಎಕರೆಗೆ)ನಿಂದ 4 ಟನ್‌ಗೇರಿದೆ. ಕೆಲವು ರೈತರು 5.5

ಟನ್‌ವರೆಗೆ ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ರೈತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಇದರೊಂದಿಗೆ ರೈತರು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಶೋಷಣೆ, ಹೊಸ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಶೋಧನೆ, ದರ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ, ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಲದ ಒಳಹರಿವು, ಬೀಜಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ರೈತ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ವ್ಯಾಪೋರೋದ್ಯಮ

2009ರಲ್ಲಿ 'ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಬಿಸಿನೆಸ್ ಗ್ರೂಪ್(ಎಫ್‌ಬಿಬಿ)'ಯ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಒಕ್ಕೂಟ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ನವಲೂರ್ ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಪ್ರೊಡ್ಯೂಸರ್ಸ್ ಆರ್ಗನೈಸೇಷನ್ (ಎಫ್‌ಪಿಒ) ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯನ್ನೂ ತೆರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮೂಲಕ ಸುಮಾರು 400 ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು (25 ಮಂದಿ ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಬಿಸಿನೆಸ್ ಗ್ರೂಪ್ ನವರು) ಈರುಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಭತ್ತ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಸೂಕ್ತ ನಿಯಮಾವಳಿ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಫ್ ಮತ್ತು ಎಫ್‌ಬಿಬಿಗಳು ಎಫ್‌ಪಿಒ ನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಫ್ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಸೇವಾ ನೀಡಿಕೆದಾರ ಸಂಸ್ಥೆಯಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತ್ತು. ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ಸಭೆಗಳು, ಒಳಹರಿವಿನ ಖರೀದಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳು, ಹಣಕಾಸು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಇತರೆ ಎಫ್‌ಪಿಒಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದು ರೈತರ ಜ್ಞಾನದ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಅರಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತ್ತು. ರೈತರು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಋತುಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಒಳಹರಿವನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಾಲದ ಮರುಪಾವತಿ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಫ್‌ಪಿಒ ರೈತರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿತ್ತು.

ಬಳಿಕ 2011ರಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು.

ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸುವುದೇ ಈ ಸಮಿತಿಯ ಉದ್ದೇಶ. ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಲೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಿನ್ನೈ ಮತ್ತು ನೆರೆಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ತಾಜಾ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ವಿಕಸಿಯಿಂದ ರೈತರು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಹಲವಾರು ರೈತರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕರಾರಿನ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ, ಇದೊಂದು ಬಹು ಸವಾಲಿನ ಕೆಲಸವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಎಫ್‌ಪಿಒ ಮೂಲಕ ರೈತರು ಬೆಲೆ, ಸೂಕ್ತ ಮಾಪನ, ಸಾಗಣೆಕಾ ಬೆಂಬಲ ಮುಂತಾದ ನ್ಯಾಯೋಚಿತ ವ್ಯಾಪಾರ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಇಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಚಿನ್ನೈಗೆ ಸಾಗಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಚೀಲಕ್ಕೆ ರೂ. 1200 ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಗಣೆಗೆ ರೂ. 850 ನೀಡುವಂತೆ ರೈತರು ಬೇಡಿಕೆ ಇಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಇನ್ನು 2012ರಲ್ಲಿ ನೆರೆಹೊರೆಯ ರೈತರೂ ಎಫ್‌ಪಿಒಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದರು. ರೈತರ ಸಮಿತಿಯು ಚಿನ್ನೈಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡುವ ಸಾಗಣೆಕಾ ದರವನ್ನು ಒಂದು ಚೀಲಕ್ಕೆ 1700 ರೂ. ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಗಣೆಗೆ 900 (1 ಚೀಲಕ್ಕೆ) ನಿಗದಿಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ, ರೈತರ ಸಮಾನ ಹಂತದ ಸಂಪರ್ಕ ಕೂಡ ಅವರು ಸಾಮುದಾಯಿಕವಾಗಿ ಒಳಸುರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಎಫ್‌ಪಿಒ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಬೆಳೆಯನ್ನು ಒಣಗಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿಂಗಡಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ದಾಸ್ತಾನು ಮಳಿಗೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮೂಲಕ ರೈತರ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದೆ.

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಯೋಜನೆಯೊಂದರ ಸಮರ್ಪಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣರಾದ

ಮಹಿಳಾ ರೈತರಿಂದ ಈರುಳ್ಳಿ ಕೃಷಿ

ನಲ್ಲವೂರ್ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದ ರೈತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಬದ್ಧತೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಅಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಮುಂಬೈಯು ಜಿಮ್‌ಶೆಡ್‌ಜೀ ಟಾಟಾ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಇನ್ನು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದ ಎಂ.ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ನಿರ್ದೇಶಕರನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ನೆನೆಯಲೇಬೇಕು.

- P Nandeesa
Project Coordinator
Bioindustrial Watershed Project
Villupuram
M.S.Swaminathan Research Foundation
3rd cross Street
Taramani Institutional Area Chennai 600 0113
E-mail: nandeeshcp@gmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 13, ಸಂಚಿಕೆ 2, ಜೂನ್ 2013

ಮಾರಾಟಗಾರರೊಂದಿಗೆ ರೈತರ ಮಾತುಕತೆ

